

**ФОРМИ АГІТАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З
ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ
У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
УКРАЇНИ (50 - 80-ті рр. XX ст.)**

В процесі фізичного виховання в вузах відбувається вплив на студентів не лише в аспекті розвитку фізичних якостей, формування рухових навичок, а й у вихованні характеру, наполегливості, сміливості, соціальної активності, патріотизму.

Цікавий досвід агітаційно-пропагандистської діяльності з популяризації фізичної культури серед молоді було накопичено вищими педагогічними навчальними закладами України у другій половині XX ст. Критичний аналіз цього досвіду допоможе, з одного боку, використати кращі здобутки, напрацьовані в минулі десятиріччя, а з іншого - уникнути багатьох помилок у залученні майбутніх учителів до здорового способу життя та спорту.

Останнім часом значно зросла кількість наукових праць методологічного, педагогічного, психологічного, методичного характеру, присвячених фізичному вихованню студентської молоді. Так, студентському спортивному руху присвячені дослідження О. Вацеби, С. Степанюк, В. Золочевського, С. Козіброцький, М. Зубалія та ін.

Метою статті є характеристика форм агітаційно-пропагандистської діяльності з популяризації фізичної культури та спорту у вищих педагогічних навчальних закладах України у період 50 - 80-х рр. XX ст.

Протягом 50-80-х рр. XX ст. набувають великого значення агітаційно-пропагандистські заходи, пов'язані з популяризацією фізичної культури та спорту у молодіжному середовищі. До форм агітаційно-пропагандистських заходів належали спортивні свята, фестивалі, наочна інформація про спортивне життя, шефська допомога в організації фізичного виховання школам та іншим установам.

Спортивні свята проводилися у дні, які співпадали з визначними подіями, пам'ятними датами вузу. Під час спортивного свята зазвичай робилися доповіді про досягнуті успіхи, запрошувалися переможці змагань, влаштовувалися показові виступи, демонструвалися кінофільми на спортивну тематику. Традиційними були і нагородження грамотами, дипломами, значками, жетонами, цінними подарунками кращих спортсменів [3, арк. 15,16, 36].

Спортивні фестивалі були теж орієнтовані на найширший показ спортивних досягнень. Тому в їх програму входили виступи спортсменів, конкурси, вікторини, спортивні атракціони [1, арк. 124]. У педагогічних інститутах України спортивні свята та фестивалі проводилися відповідно до традицій вузу, інколи паралельно із місцевими чи загальнодержавними заходами. Наприклад, студенти Бердянського педагогічного інституту приймали участь у традиційній змішаній естафеті на приз міського комітету ВЛКСМ та змішаній естафеті «Золота осінь» [3, арк. 15]. Студенти 1 та 2 курсів Рівненського педагогічного інституту залучалися до показового гімнастичного виступу на міському спортивному святі 1 травня [4, арк. 4].

Агітаційно-пропагандистські заходи мали велике значення для суспільного життя Радянського Союзу. Тому, коли ставала дилема створити картину показної величі спортивних досягнень, чи провести на високому рівні змагання - перевага однозначно надавалася першому. Наприклад, з програми V Республіканської спартакіади студентів педагогічних вузів УРСР були зняті змагання із спортивної та художньої гімнастики через те, що значна частина провідних спортсменів готувалася і брала участь у Всесоюзному фізкультурному параді [2, арк. 155].

Для ознайомлення із перебігом спортивного життя, популяризації найкращих досягнень спортсменів свого вузу використовувалися наочні засоби інформації. Наприклад, у навчальних корпусах Миколаївського педагогічного інституту розміщувалися таблиці розіграшів першості інституту з окремих видів спорту. Про перемоги спортсменів інформація поширювалася через інститутський радіовузол. Були оформлені таблиці розрядних норм спортивної кваліфікації [1, арк. 124]. У багатьох інститутах щомісяця виходила стінна спортивна газета, оновлювалися фотостенди «Спорт в інституті», вітрина спортивних рекордів вузу,

таблиця ходу спартакіад (інститутських, міських, обласної ради «Буревісник») [4, арк. 4]. У Горлівському педагогічному інституті іноземних мов досить часто статті у стінній спортивній газеті писалися на англійській та французькій мовах. У своїй практичній роботі викладачі інституту користувалися іншомовними текстами на спортивну тематику, при цьому консультуючись у своїх колег з кафедри фізичного виховання [3, арк. 34].

Популяризували фізичну культуру студенти педагогічних інститутів і через шефську допомогу загальноосвітнім навчальним закладам. Групи студентів із спортсменів та громадських інструкторів педагогічних інститутів регулярно проводили спортивно-масову і навчально-тренувальну роботу у школах та піонерських таборах [3, арк. 17]. Майбутні вчителі надавали шефську допомогу з фізичної культури не лише дитячим установам, а й промисловим та сільськогосподарським підприємствам. Наприклад, спортивний клуб ДСТ «Буревісник» Рівненського педагогічного інституту допомагав налагодити ефективне функціонування колективу фізичної культури обласного будівельного тресту [4, арк. 4].

Отже, агітаційно-пропагандистська діяльність у вищих педагогічних навчальних закладах мала своїм завданням популяризацію фізичної культури, тобто перш за все спрямовувалася на виховання студентської молоді. Виходячи з цих мотивів підбиралися найбільш ефективні форми агітаційно-пропагандистської діяльності до яких належали: спортивні свята, фестивалі, наочна інформація про спортивне життя, шефська допомога в організації фізичного виховання школам та іншим установам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі ЦДАВО України), ф. 166, оп. 15, спр. 1302, 218 арк.
2. ЦДАВО України, ф. 166, оп. 15, спр. 1481, 184 арк.
3. ЦДАВО України, ф. 166, оп. 15, спр. 2609, 216 арк.
4. ЦДАВО України, ф. 166.0п.15. Спр. 2610., 106 арк.